

Έτος Γ'.

ΑΠΡΙΛΙΟΣ — ΙΟΥΝΙΟΣ 1972

Φύλλον 13ον

ΝΕΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΔΙΑ ΤΗΝ ΔΡΑΣΙΝ ΤΟΥ ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΚΟΥΜΟΥΣΤΙΩΤΗ

Δημοσιεύομεν κατωτέρω μίαν έπιστολήν του κ. Παναγ. Τεκόση, σχετικώς μέ τὸν Ἀντώνιον Κουμουστιώτην (καὶ τὸν Παναγῆν Σκουριώτην), ώς καὶ μίαν ἀναφοράν τῶν νιῶν του, δημοσιευμένην εἰς τὸ περιοδικόν «Ἴστορία» εἰς ἀπάντησιν ἐρωτήματος τοῦ κ. Δ. Δικαιάκου.

Θὰ πρέπει νὰ συγχαρῶ τὸν κ. Δ. Δικαιάκον, ποὺ ἔθιξε ἐνα σοβαρὸ θέμα μέ τὸν τίτλο «Ἀντώνιος Κουμουστιώτης».

Είμαι κι ἔγώ τῆς γνώμης πώς τὸ πρωταρχικό καὶ λεπό χρέος ἐνὸς χωριού, μιᾶς ἐπαρχίας, ἐνὸς ἔθνους είναι νὰ τιμήσῃ τοὺς διακεκριμένους προγόνους του, ἔκεινους, ποὺ μέ τὶς πράξεις τους ξεπεράσανε τὸ συνηθισμένο μέτρο, φύγανε ἀπὸ τὴν ἀνωνυμία, γινήκανε ξεχωριστοί, πρόσωπα ἴστορικά· καὶ νά τοὺς τιμήσῃ ὅχι μὲ λόγια· ὅπως λέει καὶ δ Θουκυδίδης στὸν περίφημο ἐπιτάφιο «ἀνδρῶν ἀγαθῶν ἔρ-

γω γενο μένων ἔργω καὶ δηλοῦσθαι τάς τιμάς».

Μέσα στὰ 150 χρόνια, ποὺ εἴμαστε ἐλεύθεροι, δύο ἄνδρες ἔβγαλε ἡ περιφέρειά μας, ποὺ πρέπει, κατὰ τὴ γνώμη μου, νὰ τοὺς δώσουμε τοὺς παραπάνω χερακτηρισμούς.

Ο πρώτος είναι δ Ἀντώνιος Κουμουστιώης, ὁ πλαρχηγὸς τῆς Κουμουστᾶς (ὅπ' ὅπου πῆρε καὶ τὸ ὄνομά του): μπῆκε ἀπὸ τοὺς πρώτους στὸ μεγαλούχο ξεσηκωμὸ τοῦ 21 ὥς ἀρχηγὸς καὶ παρουσίασε σημαντικὴ δρᾶσι, ἀναφρόμενος ἀπό τὸν Κολοκοτρώνη στὰ ἀπομνημονύματά του καὶ ἀπὸ τὸν ωθεντικώτερο ἴστορικό τῆς Ἐπαναστάσεως, τὸν Σπυρίδωνα Τρικούπη. Γάρφαι δ Μεσολογγίτης ἴστορικὸς γιά τὴν κατάληψι τῆς ἀκροπόλεως τοῦ Ἀργούς, ὅπου πλημμύρισε δ ἄργιτος κάμπος ἀπὸ τὴ στρατιὰ τοῦ Δράσαλη: εἰς κατάληψιν δὲ αὐτῆς ἔστε Ιησαν δ Μπαρμπιτισώτης, δ Κατσάκος, δ Κουμουστιώτης καὶ δ Ζα-

χαρόπουλος μετά 200 στρατιωτῶν».

Δηλαδή ὁ Κουμουστιώτης ἐπαιχει σημαντικό ρόλο στίς ἐπιχειρήσεις πού συντελέσανε στή καταστροφή τοῦ Δράμαλη μὲ συνέπεια τῆ σωτηρία τῆς Ἐπαναστάσεως.

Δεύτερος εἶναι ὁ Παναγῆς Σκουριώτης. Διακεκριμένος κοινωνιολόγος, μὲ διεθνῆ προβολῆ, ἡταν ὁ πιὸ ἀξιος τῆς ἐποχῆς μας καὶ προσέφερε παντοειδεῖς ὑπηρεσίες. "Ἔχει μείνει ἱστορική ἡ ἀναμόρφωσι τοῦ σωφρονιστικοῦ συστήματος στήν Ἑλλάδα, πού εἶναι ἔργο ἀποκλειστικά δικό του καὶ ποὺ τόσο θαυμάστηκε, ὥστε νά ἐφαρμοστῇ καὶ σέ πολλές ἄλλες χῶρες.

Αὐτούς τούς δύο μεγάλους πατριώτες μας θά πρέπει νά τούς τιμήσῃ τὸ χωριό μας, ἐκπληρώνοντας ἐναὶ ιερὸ καθῆκον, ἀλλά καὶ γιὰ παράδειγμα γιά τό μέλλον. Ἡ πλατεία τοῦ χωριοῦ εἶναι σχετικά μεγάλη καὶ κάπως ἐμφανίσιμη. Θά γινη ἀκόμη ὡραιότερη, δταν στηθοῦνε καὶ δύο προτομές. Ὡς πρός τή δαπάνη κάποιος τρόπος θὰ βρεθῇ.

Παναγιώτης Χρ. Τεκδόσης.

"Ἐν Ξηροκαμπίῳ 12 Μαΐου 1846.

Πρὸς τήν ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν Ἐκδουλεύσεων ἔξεταστικήν Ἐπιτροπήν.

Ο πατήρ τῶν ὑποφαινομένων Ἀντώνιος Κουμουστιώτης, δστις μὴ ὑποφέρων τὸν Ὁθωμανικὸν ζυγόν ἀνεχώρησε ἀπὸ τὸ χωρίον του Κουμουστά τριάκοντα πὲντε ἔτη πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως, καταφυγών εἰς τά δρῦ, ποτὲ μέν ἐνομένος μὲ ἄλλας τῶν τότε συντροφῶν, τῶν λεγομένων κλεπτῶν, ποτέ δὲ σχηματίζων ίδιαν ὑπὸ αὐτοῦ τοιαύτην συντροφίαν, ζῶν βιον ἀνεξάρτητον καὶ πολεμῶν κατά τή, τουρκικῆς ἔξουσίας, μέχρις οὗ συλληφθείς εἰς τό ἐν Λακωνίᾳ φρούριον τῶν Κουμουντουράκηδων ἀπὸ τῶν τότε Ριαλάμπεην, ἐβλήθη εἰς τὸν εἰς Κωνσταντινούπολιν Μπάνιον, δπου ἔμεινε διά πέντε ἔτη· ἅμα δὲ ἔξερηράγη δ ὑπέρ ἀνεξαρτησίας τῆς πατρίδος ιερός ἀγώνων εὑρεθείς εἰς Μάνην δπου εἶχε καταφύγει δράπετεύσας ἐν ἔτος πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ἀπὸ τῶν

Μπάνιον ἀγέλαβε τήν θέσιν τοῦ δπλαρχηγοῦ καὶ ἔξεστράτευσε κατά τῶν ἐχθρῶν, τεθείς ἐπὶ κεφαλῆς ὅχι μόνον τῶν συγχωρίων του Κουμουστιωτῶν, ἀλλὰ καὶ ἄλλων πολλῶν διαφόρων χωρίων τῆς ἐπαρχίας Λακεδαίμονος.

Παρενέρθη εἰς τάς ἀκολούθους μάχας ἦτοι, εἰς τήν εἰς Κερασιές καὶ Δολιανὰ καὶ ἄλλας διαφόρους πέριξ τῆς Τριπόλεως, κατά τό διάστημα τῆς πολιορκίας αὐτῆς, εἰς τήν πολιορκίαν του Ναυπλίου καὶ Παλαιών Πατρῶν, εἰς τάς πέριξ τοῦ φρουρίου "Αργους, τό δποιον εἶχε καταλάβει κατά τήν εἰσβολήν ἐκεῖ σε τοῦ Δράμαλη, κλεισθείς ἐν αὐτῷ μὲ τό ὑπό τήν δδηγίαν του σώμα καὶ ἐπιμείνας μέχρι τῆς ἀλώσεως του, εἰς τήν γενομένην εἰς Μηλίτεσαν τῶν Μεσσηνιακῶν φρουρίων καὶ εἰς διαφόρους θέσεις ἐπὶ Ἰμπραήμ καὶ τῶν ἐντοπίων Ὁθωμανῶν, μετά τάς δποιας εἰσελθών εἰς τό φρούριον τοῦ Νεοκάστρου ἀπετέλει μέρος τῆς φρουρᾶς αὐτοῦ, καθ' δλον τό διάστημα τῆς πολιορκίας του ἀπό τὸν Ἰμπραήμ, μέχρι τῆς ἀλώσεως αὐτοῦ· μετά τοῦτο δέ καὶ εἰς ἄλλας διαφόρους συγκροτηθείσας μετά τῶν ἐχθρῶν εἰς διάφορα μέρη. "Οτε δέ ἐπαπειλεῖτο καὶ ἡ "Υδρα ὑπὸ τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου, κατά διαταγήν τῆς Κυβερνήσεως, ἀπετέλει μέρος τῆς φρουρᾶς αὐτῆς. Διά τάς ἐκδουλεύσεις του δέ ταντας ἐτιμήθη ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως μὲ τοὺς βαθμούς τῆς χιλιαρχίας καὶ ἀντιστρατηγίας.

"Ἄλλα κατ' ἀτυχίαν αὐτοῦ καὶ τῶν τέκνων αὐτοῦ καὶ τῶν τέκνων των δέν διέζησε διά νὰ δρέψῃ καὶ αὐτός καὶ ἡμεῖς μετ' αὐτοῦ τὸν καρπούς τῶν ἀγώνων του, διότι κατά τό ἔτος 1830 ἀπεβίωσεν, ἐγκαταλείψας καὶ ἡμᾶς εἰς τήν μεγαλυτέραν ἀπορίαν, συνεπεία τοῦ ἐκ νεότητος αὐτοῦ βίου του. "Οτε δέ ἐστιήθη ἡ πρώτη ἐπὶ τῶν ἐκδουλεύσεων Ἐπιτροπή, διευθύναμεν ἐν ἀντιγράφοις τά περὶ τῶν βαθμῶν του διπλώματα καὶ μίαν ἀπόδειξιν τοῦ Δημοσίου Ταμείου, περὶ τῶν δφειλομένων εἰς αὐτὸν γροσίων δέκα χιλιάδων καὶ ἔξακοσίων, τά ὅποια εἶχεν ἔξοδεύσει εἰς μισθούς τῶν ὑπό τήν δδηγίαν του στρατιωτῶν· ἀπό-

ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΗ ΖΩΗ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΜΑΣ

Στις 18 Μαρτίου, Σαββατοδραδό, πραγματοποιήθηκε ή συγκέντρωση, τήν δύοποια είχαμε άναγγείλει άπό τό προηγούμενο φύλλο τῆς έφημερίδος, ή συγχέντρωση, τήν δύοποιά διωργάνωσε ο Σύλλογός μας, ο Σύλλογος Αποφοίτων Σχολείων Φάριδος, ή συγκέντρωση τῶν συμπατριωτῶν μας στην Αθήνα. Μὲ ἀφάνταστη χαρά εἴδαμε πάνω άπό διακέδιους συμπατριώτες μας νὰ γεμίζουν ἀσφυκτικά τήν με-

τυχόντες δέ περιθάλψεως τινος προσφύγομεν εἰς τήν Αὐτοῦ Μεγαλειότητα, κατά τήν διάβασιν του ἐντεθέν, καὶ παρεδόθησαν δι' ἀναφορᾶς τῆς μητρὸς ἡμῶν καὶ τά πρωτότυπα τῶν διαληφθέν των ἔγγραφων, ἀλλ' εἰσέτι οὔτε μικρά τις σύνταξις είχε προσδιορισθή διά τήν οἰκογένειαν τοῦ ποσοῦτον ἀγωνισαμένου διπλαρχηγούν Αντωνίου Κουμουστιώτη. Βασιζόμενοι δὲ ἥδη εἰς τό προνοήσαν τήν δικαιώσιν τῶν ἀγώνων τῶν ἀποθανόντων ἀγωνιστῶν ὑπέρ τῶν κληρονόμων αὐτῶν ψήφισμα τῆς ἐν Αθήναις Ἐθνικῆς Συνελεύσεως τῆς Ζητούσης Σεπτεμβρίου σπεύδομεν διά τῆς παρούσης μας, νὰ κοινοποιάλιμεν τά ἐκ τοῦ διαληφθέντος πατρὸς μας προερχόμενα εἰς ἡμᾶς δίκαια, ἔξαιτούμενοι τήν ἀνήκουσαν διά τάς ἐκδουλεύσεις αὐτοῦ ἀποζημιώσιν.

Πρός βεβαιώσιν δέ τῶν λόγων μας, ἐνώ δύνανται νὰ χρησιμεύσωσι τὰ διαληφθέντα ἔγγραφα, εὑρισκόμενα εἰς τά ἀρχεῖα τῆς Κυβερνήσεως, ἐπικυλούμεθα καὶ τάς γνώσεις τῶν ἐντίμων μελῶν τῆς σεβυστῆς ταύτης Ἐπιτροπῆς, ἐκ τῶν δυοῖν τά πλεῖστα γνωρίζουσι κάλλιστα τάς ἐκδουλεύσεις τοῦ πατρὸς μας.

Υποσημειούμεθα βαθυσεβάστιως

Ἐπειθέστατοι

Δημ. Αντ. Κουμουστιώτης

Παν. Αντ. Κουμουστιώτης

γάλη αἴθουσα τοῦ ξενοδοχείου ΟΜΟΝΟΙΑ νά διασκεδάζουν, νά θυμοῦνται τὰ παλιά, νά δακρύζουν, νά χορεύουν μαζί, νά συναντοῦνται ξανά, οἱ πιό πολλοί μετά ἀπό πολλά χρόνια, νά δημιουργοῦν καὶ νά ζουν τήν ἀτμόσφαιρα τή ζεστή καί, χρούμενη τοῦ χωριοῦ μας. Ο ἐνθουσιασμός τους ή χαρά τους, τά καλά τους λόγια γιὰ τήν ίδεα μας, οἱ εύχες τους γιὰ τήν καθηέρωση τέτοιων συγκετρώσεων καὶ πάνω απ' ὅλα, ή συγκίνησή τους δὲν ἥταν γιὰ μᾶς τόσο μιὰ ἀνταμοιβή γιὰ τίς προσπάθειες ποὺ καταβάλλαμε, ὅσο μιὰ ἐνθάρρυνση γιὰ νέες προσπάθειες, γιὰ κάθε τί καλό γιὰ τὸ Εηροκάμπι. Καὶ ἀπό ἕδω ἐκφράζουμε σέ ὅλους θερμές εὐχαριστίες γιὰ τήν ἀγάπη μέ τήν δύοια μᾶς περιέβαλαν ἀκόμη εὐχαριστοῦμε τὸν πρόεδρο τῆς Κοινότητος Εηροκαμπίου κ. Γ. Σολωμό γιὰ τήν παρουσία του—καὶ ἀπό τὸ Εηροκάμπι εἴχαμε ἀφίξεις καὶ ἐκδηλώσεις συμπαραστάσεως—καθὼς ἐπίσης καὶ τόν Σύλλογο Κυριῶν Εηροκαμπίου γιὰ τήν συμπαράστασή του.

‘Ηλιόλουστο καὶ χαρούμενο τὸ φετινό Πάσχα, γεμάτο τὸ χωριό μας ἀπό «ξένους»—μὰ τόσο δικούς μας—τίς “Ἄγιες Μέρες, κατάνυξῃ ἄμετρη καὶ γραφικότητα μοναδική, γιορταστικά ἀνοιξιάτικη ἡ φύση, γεμάτα ἀγάπη τὰ σπίτια μας—τί ἀλλο νά ζητοῦσε κανεὶς ἀπό τίς διηγήμερες διακοπές, ποῦ ἀλλοῦ θά ‘βρισκε περισσότερα ἢ τόσα . . .’

Τά «Μυλοβάγενα» ἀλλαξάν... στὸν βωμὸν τοῦ πολιτισμοῦ καὶ αὐτὰ, ὃ μόλις ἐρείπια, δυσδιερεύγχρονοι κυλινδρόβμυλοι ἐκφράζουν τώρα τὸ παρόν στὸ Εηροκάμπι, τὸ πηγάδι σκεπάστηκε, ἀχρηστο, τό γεφυράκι μέ τὰ μυλοβάγενα γκρεμίστηκε, γιὰ νὰ γίνη ὁ δρόμος πού περνοῦσε ἀπό κάτω ἡ ἀνετη καὶ πραγματι-

καὶ θαυμάσια ἀσφαλτοσρωμένη λεωφόρος, πού ὁδηγεῖ στὴν Ποταμιὰ καὶ τοὺς Γορά νους. "Οὐμως τὸ «Μυλοβάγενα» ἔξακολου θοῦν καὶ σήμερα νὰ εἰναι ἡ δόλτα μας, τ' ἄγνάντιο μας, ἡ βραδυνὴ ἀτέλειωτη συζήτηση, ὁ ρεμβασμός, ὁ ἔξωστης πάνω απ' τὴν Ρασίνα καὶ τὴν ὁργιαστικά καταπράσινη πεδιάδα· γι' αὐτὸν καὶ τὰ φροντίζουμε δύσι μποροῦμε. Πρὸν ἀρκετὸν καιρὸν τὰ παιδιά τοῦ Συλλόγου μας ἔφεραν ἀπὸ τὸ Ἀνάκαλο καὶ φύγεψαν ἀρκετές μαμουκαλίες, φέρνοντας ἔτοι πιὸ κοντά στὸ χωριό τίς πλαγιές τῶν βουνῶν

Τὰ Μυλοβάγενα

του, πού εἶναι γεμάτες ἀπ' τὸ δικό «δικό μας» αὐτὸν δὲν τρέπονται δένεις δὲν ἔπιασαν ἀντικατεστάθηκαν φέτος ἀπὸ Ιτιές. Ἀκόμα κατασκεύασαν ἐξ ἀρχῆς, ἀπὸ ταῖμεντο καὶ ξύλο, ἀρκετά μοντέρνα καὶ καλαίσθητα παγκάκια, πάντοτε μὲ προσωπικὴ τους δουλειά· ἔφέτος χρειάσθηκε νὰ τὰ ξαναβάλουν, πρᾶγμα πού ἔκαναν, μέχρι μεταπούσαν πού εὐγενικά τοὺς προσέφερε τὸ κατάστημα τῶν ἀδελφῶν Δ. καὶ Κ. Χριστάκου, τοὺς δποίους εὐχαριστοῦμε· αὐτὴ ἀκριβῶς ἡ ἔκφραση καὶ ἀπὸ ἐδῶ τῶν εὐχαριστιῶν μας ἤταν καὶ ἡ ἀφορμὴ τούτου τοῦ σημειώματος.

Εἶναι ἀλήθεια πώς καμμιά μεγάλη φωτιὰ τὰ τελευταῖα χρόνια δὲν σημειώθηκε στὸν Ταύγετο, στὸ δάσος του, πού εἶναι μὲσ' στὰ δρικά τῆς δυνατότητες μας νὰ τὸ χαιρόμαστε μᾶς καὶ τῆς εὐθύνης. "Ομως πολλές καὶ συγνές ἐκδρομὲς μᾶς ἀπεκάλυψαν ἐνα πολὺ μεγάλο ἀριθμό περιοχῶν, μικρῆς σχετικά ἐκτάσεως, ἀποψιλομένων ἀπὸ «μικρές» φωτιές, πού δὲν

δίδουν βέβαια ἀμέσως τὴν ἐντύπωση τῆς καταστροφῆς, πού ἔχουν δύναμις, λόγω τοῦ ἀριθμοῦ των, τὰ ἴδια καταστροφικά ἀποτελέσματα μέ τις «μεγάλες» χρειάζεται περισσότερη προσοχὴ καὶ . . . συνείδηση ἀπὸ ὅλους τοῦ ὅτι τὸ δάσος δὲν ἀποτιμᾶται σὲ τίποτα . . .

Δὲν πάψαμε καὶ δέν θὰ πάψουμε ποτὲ νά «πιστεύουμε» καὶ νά ἀγαπάμε τό χωρίδ. Νά ΚΑΙ γιὰ ποιόν ΑΛΛΟ λόγο· διαβάσαμε πρὶν λιγὸν καιρὸν: «'Ο δύστυχος ἀνθρώπος τῆς πολιτείας! 'Ολο καὶ ἔξεψεις ἀπὸ τὴ φυσική ζωὴ χάνοντας τὶς ἀληθίνες ρίζες τῆς ζωῆς, τὶς πηγές τῆς οὐγείας καὶ τὶς γνήσιες γεύσεις τοῦ οὐρανίσκου. Τρέω κοτόπουλα πού μυρίζουν ψάρια καὶ ψάρια πού μυρίζουν κοτέτσι. Τρέω κρέατα μούμιες, αὐγά γεύσεως ἀχύρου, μοσχάρια δρμονικῶν παχύνσεων φρούτα μέ επένδυση ντελ-ντελ-τελ, ζαρζαβατι καὶ ἄνοστα ἀπὸ τὰ λιπάσματα, γλυκά καὶ ποτὰ μέ χρωστικές οὐσίες πού ἔχουν χαρακτηρισθῆ καρκινογόνες, γικούρτι ἀπὸ κτηνοτροφές, πού δύναμις διαφημίζεται ὡς πρόβειο, ψωμὶ πού δέν θυμίζει τίποτα ἀπὸ τὴ θεῖα γεύση τοῦ ξεφουρνισμένου καρβολειοῦ τῶν ἀπολίτιστων προγόνων μας. 'Ολες οἱ πατροπαράδοτες, οἱ ιερές γεύσεις τῶν προϊόντων τῆς ἑλληνικῆς γῆς χάθηκαν γιὰ πάντα»... Εὐτυχισμένες ἀνθρώπες τοῦ χωριοῦ γιὰ σένα δέν χάθηκαν. Εὐτυχισμένες, κι ἔσου, ἀνθρώπες τῆς πολιτείας πού ἔχεις τὶς ρίζες σου στὸ χωριό καὶ τὶς κρατᾶς ἄκοπες καὶ γεράς· γιὰ σένα δέν χάθηκαν γιὰ πάντα ὀλοκληρωτικά...

*Επιμέλεια: Σ. Α. Σ. Φ.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΑΙ

Εὐχαριστοῦμεν θερμότατα τοὺς ἐνισχύοντας καθ' οιονδήποτε τρόπον τὴν προσπάθειάν μας. Ἰδιαιτέρως δὲ τοὺς κ. κ. Παναγ. ΑΘ. Σολωμόν, Παναγ. Χρ. Τεκόσην, Αλέκον Εύστ. Σολωμόν, Εύστ. Αρ. Συκιώτην & δ. Γεωργιαν Θ. Τάρταρη. Ομοίως τὸν ἐκλεκτόν φίλον τοῦ περιοδικοῦ μας δημοσιογράφον—λογοτέχνην κ. Αδαμάντιον Παπαδήμαν.

"Αλλοτε και τώρα

ΣΤ' ΑΛΩΝΙΑ

... Ξεχορταριασμένο και καλοσαρωμένο μέ τίς ἀγκαθόδοσκουπες τ' ἄλωνι. Μιὰ σκουλίδα ὅρθια, στεργιωμένη στό στῦλο, κι οἱ ὄλλες κατά πάνου μὲ τίς δεματικές κομμένες ἀπό τὰ χτές νά τίς δῆ δήλιος τό πρωί νά ξελουρώσουν.

'Ο δήλιος πῆρε γιὰ καλά. 'Ακέντριγος ἀκόμη κι ἔδειχνε πῶς θά κάνη κάψα. Εἶναι ώρα νά ζέψουν τ' ἄλογα. Οἱ θηλιές πλεγμένες, μιὰ πιθαμή ἡ μιὰ ἀπό τὴν ὄλλη, μὲ δυὸς τριχιές ἀπὸ κάτου καὶ μιὰ ἀπὸ πάνου, γιὰ νά μὴ κοπούνε ἡ πατήσουν τὰ ζά, μέ κόμπο σφιχτό, νά μὴ σούρνη καὶ φουρκιστή κανένα. Τὸ κρικέλι περασμένο στὸ στυγερὸ χαμηλά, ποῦναι πλανισμένο, γιὰ νά μὴ μπορῇ νά κάνη πάνου, νά στρίβῃ καὶ ξεστρίβῃ εὔκολα. Φορᾶνε τίς θηλιές καὶ φέρνουν μέσα τὰ ζά. Κατεβάζουν τὸν ἀνεμο πούταν ἀγκιστρωμένος στή διχάλα τοῦ στύλου καὶ περνᾶνε τὸ κόμπο, καμωμένο ἀπὸ μιὰ φούντα γέννημα, στή μικρή θηλιά. Τὰ γερά ζά, ποὺ ἀντέχουν, εἶναι στὶς ἄκρες καὶ τὰ ἀχαμά στή μέστη.

'Αρχίζει τ' ἄλωνισμα. Σιγὰ στήν ἀρχή, γιατί τό γέννημα εἰν' ὅρθιο καὶ μποδίζει καὶ μετὰ τρεχάλα. «Χάι, χάι, στὸ μάζεμα, στὸ μάζεμα — χόπ, χόπ στό γύρισμα». Τὰ καμουτσιά, λούρες μεγάλες ἡ σιτζίμι δεμένο σὲ ξύλο, δίνουν καὶ παίρνουν στὰ πισινά τῶν ἀλόγων πού χοροπηδᾶνε. Ή ζέστη φωτιά. 'Ο ίδρωτας ποτάμι. Τι νά σου κάνουν κι οἱ ψάθεις! "Όλοι στὸ πόδι. "Ενας μέσα κι οἱ ὄλλοι ἀπόξω πολεμᾶνε μὲ τὰ δεκριάνια. Τέτοια ώρα δὲν ἔχει χάμους.. Δέ βγαίνει ἄλωνι ἔτσι. Στρίβεται, στρίβεται δ ἀνεμος καὶ: ἀλλαγήη! Τὰ ζά παίρνουν χαμπάρι καὶ γυρίζουνε. Εἴκοσι τριχιές δ καθένας μέσα, γιατὶ ὁ δήλιος σ' ἀντιλοίζει. Μήτε νερὸ δέν ἔχει μέσα. "Έχουνε νά πούνε πῶς, ἀν πῖης, θὰ βρέξῃ.

"Ωρα ὅμως γιὰ τὸ πρῶτο δεκριάνι. Βγάζουν τὰ ζά, τοὺς πετᾶνε ἐνα χερόβιο κι ἀρχίζει τὸ γύρισμα, γιατὶ τὸ ἀπό κάτου εἶναι ἀκόμη ἀκοπο. Τὸ πρῶτο δεκριάνι εἶναι βαρὺ. "Οσο ὅμως τὸ γυρίζης, τόσο καλύτερα εἶναι. "Οσο πιὸ ἀντικούφουρα στέκεται τὸ γέννημα, τόσο τὸ πέταλο βρίσκει τὸ καρπὸ. Κι αὐτό γίνεται δυὸ φορές. Στὸ τρίτο δεκριάνι, μετὰ ἀπό δυὸ χέρια, ἡ δουλειδ ἔχει τελειώσει. Τὸ στάρι ἔχει σαλιώσει. "Έχει φύγει τὸ ἄγανο. "Έχει κοπῆ γιὰ καλά. Τὸ κόβουνε χαντάκια. 'Ο νικοκύρτης φιλάει ἔνα κομμάτι ψωψὶ καὶ τὸ πετάει μέσα, κάνει σταυρὸ μὲ τὸ ξυλόφτιαρο κι οἱ ἄλωνιάτες τὸ κάνουνε λαμνί· νά κοιτάγεις τὸν δέρα. "Ένα πανί δεμένο στὸ στῦλο δείχνει κατὰ ποῦ φυσάει.

Μετά πιὰ τὸ ἀφεντικὸ μὲ τή φαμελιά του θά τὸ βγάλη πέρα. Αὐτοὶ θά τὸ λιχνίσουν, μιὰ πάνου — μιὰ κάτου, αὐτοὶ θά τὸ δρυμωνίσουν νά φύγη ἡ ζά καὶ νά χωρίση τὸ σκύβαλο. Θά τὸ κάνουν σωρὸ μονοημερὶς καὶ θά κουβάλησουν τ' ἄχερα μὲ τὸ χαράδια ταχιά, φάγνα γιὰ τὸ χειμῶνα.

'Άλλὰ ώρα γιὰ φαὶ στὶς ἑλιές. Γύρνα—γύρνα καταλιακοῦ εἶναι δλοι ξεθεωμένοι. Σκόρδομακάρουνα στὸ τεψὶ, χερό, καγιανά, ἀγγουροσαλάτα (οἱ νιτομάτες δέν εἶναι ἀκόμη γιναμένες) καὶ κρασὶ μπόλικο. Νερό ὅποιος θέλει ἀπό τὶς βίκες καὶ τὰ νεράσκια. Οἱ ἀλωνίστες εύχοινται νά χιλιομετρήση καὶ καλή ἀντάμωσι στ' ἄλωνιάτικο. "Ένα κιλὸ τ' ἀφεντικό (δύο κουβάδες) μιὰ δκά τὸ κάθε ζό. "Έξον πιὰ κοι τόχουνε πάρει «τόσονδα». Τοῦτο ὅμως, δταν ἄλωνιζουν σὲ πετράλωνα, πού κόβεται εύκολα. 'Άλλὰ τέτοια ἀργιευτοὶ τάχουνε. Τὸ χωματάλωνο, αὐτὸς εἶναι πού ἔχει τὸ ἀργητό.

Πῆρε νά γείρη δήλιος. Δυό τριχιές

Φῶς ἀπὸ τὰ βάθη τῶν αἰώνων

Τὸ διαβολαύλακο τῆς Φάριδος

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

Ἐξ δλων τὸν ἀνωτέρω, δυνάμεθα νά συμπεράνωμεν μετὰ βεβαιότητος ὅτι τὸ Διαβολαύλακο τῆς Φάριδος ὑπῆρξεν ἔργον τῆς ἀρχαὶς Φάριδος καὶ οὕτω δικαιολογεῖται ἀπολύτως ἡ κατά παράδο σιν αἰώνων δνομασία του.

Ἄπο τεχνικῆς πλευρᾶς ἔξεταζόμενον τὸ Διαβολαύλακο τῆς Φάριδος, διαπιστοῦται ὅτι πρόκειται περὶ ἔργου, διὰ τὴν ἐποχήν του, δυσχερεστάτου καὶ τολ μηροτάτου εἰς σύλληψιν. Τοῦτο ἔχει πλάτος ἡμίσεως μέτρου, βάθος ἐνός μὲ τρου καὶ τὸ σωζόμενον τμῆμα του εἶναι μήκους ἕκατον δύδοικοντα μέτρων. Διὰ τὴν λάξευσιν τούτου, μέ τὰ πενιχρά μέσα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, θά ἀπτήθη

εἶναι δξω. Παίρνουνε οἱ ἀλωνιάτες τ' ἄλογα καὶ φέγουνε καρβάλλα ἔσσαμάρωτα καὶ τραγουδᾶνε. Πᾶνε νά πιάσουνε ἀλλοῦ, μόλις φέξῃ δ Θός. Τὶς Κυριακάδες ὁμως τὶς κρατᾶνε. Εἶναι κακὸν' ἄλωνισης γιορτὴ. Μιά φορά, τῆς Ἀγια-Κυριακῆς ἀνήμερα, ἐναντόν τὸν σηκώσανε τὰ νεραιδικά. Βόηθα, Παναγιά μου Καψοδεματοῦσα ! ! . .

Σκηνές πού ἥλθαν στό νοῦ, δταν τό βλέμμα νοσταλγικά ἔθώπευσε τὶς θημωνιές, πού καταβρόχθιζε τὸ μεγαθήριο τῆς ἀλωνιστικῆς μηχανῆς κι ἔκανε νύξι προσφιλῆ στὴν εὐασθησία, πού ύπερπτηδαει τὰ ὄρια τοῦ παρόντος καὶ προσεγγίζει μὲ ἀγάπη τοὺς ἀποκλειστικούς δουλευτές τῆς γῆς, μέ τά ροζιασμένα χέρια καὶ τό σκαμμένο ἀπό τὴν ἀπονεσιά τοῦ ἥλιου πρόσωπο, καὶ τοὺς ἀκούει νά ἀνιστοροῦνε τὶς δούλεψές τους καὶ καημούς τους, μιά ἐποχὴ πού δ ἄνθρωπος δὲν εἶχε χαῦπι ἀκόμη καὶ δ κόσμος τῶν συναισθημάτων του δὲν εἶχε ἀπορρυθμιστῆ.

Θεόδωρος Σ. Κατσουλάκος

σαν περὶ τά εἴκοσι ἔτη ἐργασίας, τῶν εἰδικῶν τεχνιτῶν τῆς ἐποχῆς.

Ο κατά τὴν νεότητά του τολμηρὸς ἐξερευητής τῆς χαράδρας Ἀνακάλου καὶ τῶν σπηλαίων τῆς κ. Δήμητριος Ε. Ὁρφανάκος, ἔχει τὴν γνώμην δτι τὸ ἔργον τοῦτο δὲν ἀποπερατώθη καὶ δὲν ἐτέθη εἰς χρῆσιν· τοῦτο δὲ τὸ συμ περαίνει ἐκ τοῦ δτι δὲν ὑπάρχουν ἄλλα ἵχνη τοῦ ὑδραύλακος καθ' δλον τὸ δ πόλοιπον μῆκος τῆς χαράδρας ἡ καὶ ἐπὶ τῆς πεδινῆς περιοχῆς.

Ἡ ἄποψις αὗτη εἶναι εὐλογοφανῆς καὶ ἀσφαλῶς ἀνταποκρίνεται εἰς τὴν πραγματικότητα. Εὰν εἶχεν ἀποπερατωθῆ, φυσικὸν θά ἦτο νά εδρίσκοντο ἵχνη αὐτοῦ καθ' δλον τὸ πετρώδες μῆκος τῆς χαράδρας Ἀνακάλου. Ἀλλὰ καὶ νά διετηρεῖτο τοῦτο ἀπὸ τούς μεταγενεστέρους καὶ οὕτω δὲν θὰ ἔξηναγκάζοντο οὗτοι νά κατασκευάσουν ὄλλον ὑδαύλακα εἰς ἄλλην θέσιν μέ μεγάλας μάλιστα θυσίας.

Θὰ ἔξετάσωμεν κατωτέρω ποῖα σοβαρά γεγονότα ἐπέδρασαν εἰς τὴν ἐγκατάλειψιν τῆς ἀποπερατώσεως τοῦ ἀναληφθέντος ὑπὸ τῆς Φάριδος τὸσον ζωτικοῦ ἔργου.

Ἡ Φάρις τὴν μεγαλυτέραν τῆς ἀκμῆν ἐγνώρισε περὶ τὸ 1200 π.Χ., δτε ὡς φαίνεται ἀπεφασίσθη ἡ ἐκτέλεσις τοῦ πολυνδαπάνου αὐτοῦ ἔργου, κατόπιν ἀσφαλῶς πολλῶν συζητήσεων τῆς γερουσίας τῆς καὶ, ως θά ἐλέγαμεν στήμερον, μεγάλης μελέτης τῶν μηχανικῶν καὶ διαθεσεώς μεγάλων κεφαλαίων.

Αἱ ἐργασίαι τῆς λαξεύσεως τῶν βράχων, μέ τά πενιχρά τεχνικά μέσα τῆς ἐποχῆς, θά συνεχίζοντο ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν. Ἐν τῷ μεταξύ δμως ἀπεφασίσθη ἡ γνωστὴ ἐκστρατεία τῶν Ἑλλήνων κατὰ τῆς Τροίας καὶ, ως προανεφέρθη, μέ ἐνεργόν συμμετοχὴν τῆς Φάριδος.

Φυσικὸν ητο αἱ ἐργασίαι τοῦ ὑδραύλακος νά ἀνεστάλησαν, οἱ πόροι τῆς

Νέα τοῦ Σχολείου μας

Μέ λαμπρότητα έωρτάσθη ή 25η Μαρτίου εις τὸ χωριδ μας. Τὸ πανηγυρικόν ἔξεφωνησεν ὁ καθηγητής κ. Δ. Καφφές. Τὸ βράδυ δέ ἐδόθη θεατρική παράστασις μέ τὸ ἔργον «Ο χορός τοῦ Ζαλόγγου» μέ ἔχειωριστὴν ἐπιτυχίαν.

Ἐπεσκέψθη τὸ σχολεῖον μας και ὡμίλησε πρός τοὺς μαθητὰς μέ τὴν συνήθη γλυκύτητα ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης μας.

Μέ παρέλασιν τῶν σχολείων και χορὸν εἰς τὴν πλατείαν ἔωρτάσθη ἡ ἐπέτειος τῆς 21ης Ἀπριλίου. Τὸ πανηγυρικόν ἔξεφωνησεν ὁ καθηγητής κ. Θ. Σκαμπιτσάκης.

Μέ πρωτοβουλίαν τῆς μαθητικῆς κοινότητος συνεκεντρώθησαν χρήματα και κατενεμήθησαν εἰς ἀπόρους τῆς περιοχῆς μας. Ή ΣΤ' τάξις ἐπραγματοποίησεν ἐκδρομήν, ἔξαημέρου διαρκείας, εἰς Κέρκυραν.

Τὴν 16ην Μαΐου ἐγένετο ἡ λῆξις τῶν κατηχητικῶν σχολείων μέ διμι λίας και ἀπαγγελίας σχετικῶν ποιημάτων.

Τοκοθετηθεὶς ἀνέλαβεν ὑπηρεσίαν

πόλεως νά διετέθησαν διὰ τὸν ἐξοπλισμὸν πλοίων και εἰς τὰ ἔξοδα τῆς ἐκστρατείας. Ο ἐπακολουθήσας δεκαετής Τρωικὸς πόλεμος ἐπέφερεν ἀσφαλῶς τὴν παρακμὴν τῆς Φάριδος και οὕτω δέν κατέστη δυνατὴ ἡ ἀποπεράτωσις τοῦ μεγαλεπηβόλου τούτου ἔργου.

Ἐξ ὅλου ἀσφαλῶς μέ τὴν πάροδον τῶν ἔτῶν αἱ γνῶμαι ἥλλαζαν και προφανδὲς ἡ νέα ἰθύνουσα τάξις τῆς Φάριδος μετά τὸν Τρωικὸν πόλεμον θὰ ἔκρινεν ἀσύμφορον, ἀν οὐχὶ ἀδύνατον, τὴν ἀποπεράτωσιν τοῦ ἔργου αὐτοῦ.

Εὐάγγελος Μαυροειδῆς

(Συνεχίζεται)

ο καθηγητής τῆς σωματικῆς ἀγωγῆς κ. Β. Παπαβασιλείου.

Ἐπεσκέψθη τὸ σχολεῖον μας ὁ Ἀναπληρωτής Γενικοῦ Ἐπιθεωρητοῦ κ. Ματαράσης, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ ἐπιθεωρητοῦ τῶν Θρησκευτικῶν κ. Γρατσέα, ὅστις και ὡμίλησε πρός τοὺς μαθητάς.

Εἰς τὴν αἰθουσαν τοῦ κοινοτικοῦ μεγάρου ὡμίλησεν ὁ καθηγητής κ. Ν. Παπαδάκος μὲ θέμα «Περὶ καθηκόντων», ὁμοίως ἡ καθηγήτρια δ. Θλιμμένου μὲ θέμα: «Κων)νος Παλαιολόγος» και ὁ κ. Θ. Κατσουλάκος εἰς Πετρίναν μὲ θέμα: «Ἡ ἄλωσις τῆς Κων)λεως».

Παναγιώτα Λαμπριανάκου

ΤΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΜΑΣ

Οσα πουλάκια στὰ βουνά, ὅλα τὰ ἡμερεύωνται ἕνα πουλί περήφανο, αὐτὸ δέν ἡμερεύει. Θά στήσω βρόχια στὰ βουνά και ἔργα στὶς βρύσες, γιά νὰ περάσῃ η Βαγγελιώ μὲ τ' ἀσπρο της φουστάνι, πόχει δύο μάτια σάν ἐλιές, τὰ χείλη σάν κεράσι.

Τό βλέπεις κεῖνο τό βουνό, πούναι ψηλό ἀπ' τ' ἄλλα ἐκεῖναι πύργος γυάλινος μὲ κρουσταλλένια τζάμια· ἐκεῖ κοιμᾶται μιὰ ξιανθιά, μιᾶς χήρας θυγατέρα και πῶς νὰ τὴν ξυπνήσουμε και πῶς νὰ τῆς τό πούμε: Σήκω, καημένη Ἀναστασιά, κι ἀναψε τό λυχνάρι, γιατὶ μᾶς πῆρε η χαραυγή, τό δόλιο μεσημέρι, πού πᾶν' οἱ ντόπιοι σπίτια τους κι οἱ ξένοι στὶς δουλειές τους νὰ πᾶ κι ἐγὼ στό τόπο μου, νά πᾶ στούς ἐδικούς μεν.

ΤΑ ΧΩΡΙΑ ΜΑΣ

ΠΑΛΑΙΟΠΑΝΑΓΙΑ :

Όμάδες "Άγγλων και Γάλλων τουριστών δηλήθον ἐκ τοῦ χωρίου μας, κατευθυνόμεναι εἰς Ταύγετον.

Είκονοστάσι άφιερωμένον εἰς τὴν Ἀγίαν Βαρβάραν κατεσκευάσθη διά δωρεᾶς τοῦ κ. Νικολάου Σπυριδάκου.

Ἐτέλεσαν τούς γάμους των ἡ δ. Παναγιώτα Γιαλελῆ και δ. κ. Βύρων Παστραματζῆς.

Βασιλική Δογατζῆ

ΑΝΩΓΕΙΑ :

Προβλέπεται διά τὸ ἔφετινόν και οκαλίρι ὄμαδική ἀφίξεις ὅμογενῶν ἐκ τοῦ ἔξωτερικοῦ.

Ἐπανήρχισαν αἱ ἑργασίαι διὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς Ἀγίας Τριάδος.

Ἡ κ. Παναγιώτα Μενούτη ἔτεκε θῆλυ.

Ἐλλας 'Ιω. Δαρβίρης

KAMINIA :

Τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα ώμιλησε πρός τοὺς κατοίκους τοῦ χωρίου μας ὁ δημοδιδάσκαλος κ. Μ. Κατσαφάνας μὲ θέμα: "Ἡ προτίμησις τῶν Ἑλληνικῶν προϊόντων.

Ἐτέλεσαν τούς γάμους των ἡ δ. Φανή Γ. Ραζέλου μετά τοῦ κ. Νικολάου Κατσαφάνα.

Ἀνάργυρος Δ. Καραχάλιος

POTAMIA :

Ο κ. Σχράντος 'Ιω. Κολλινιάτης και ἡ δ. Εύτυχία Δικαιάκου, ἐκ Βασιλικῆς (Κουρτσούνας), ἐτέλεσαν τοὺς γάμους των.

Μνημεῖον πρός τιμήν τῶν πεσόντων ὑπέρ πατρίδος θά ἀνεγείρη ἡ κοινότης εἰς τὸν χῶρον τῆς ἐκκλησίας.

Ἄφικετο δ. κ. Νικ. Κωνσταντάκος, πρὸς εδρος τοῦ συλλόγου Ποταμιτῶν Τορόντο μετά τῆς συζύγου του, δοτις κατέβαλε τὸ ποσόν τῶν 90.000 δραχμῶν ὑπέρ ἀνέγέρσεως ἱδιοκτήτου Κοινοτικοῦ Καταστήματος.

Ἀγτωνία Λ. Ρέντζη

GORANOI :

Ο κ. Εὐάγγελος Κατούνας και ἡ δ. Ρωξάνη Δάνου ἔδωσαν ἀμοιβαίνων ὑπήρχε συν γάμου.

Εὔστασια Γ. Καλκινή

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

Ἄρραβῶνες: "Ἐδωπαν ἀμοιβαίνων ὑπόσχε σιν γάμου: δ. κ. Κ. Ὁρφανάκος μετά τῆς δ. Β. Λαμπράκου, δ. κ' Π. Λεονταρίτης μετά τῆς δ. Νίκης Τσουκάτου, και δ. κ. Χ. Κωνσταντακόπουλος μετά τῆς δ. Σταύρούλας Τσουκάτου.

Γάμοι: 'Ἐτέλεσαν τούς γάμους των: δ. κ. Δ. Β. Σολωμός μετά τῆς δ. Εύαγ. Χατζῆ ωάνου, δ. κ. Γ. Β. Διακονούμανος μετά τῆς δ. Μ. Παναγιωταράκου.

Βαπτίσεις: 'Ο κ. Τ. Γ. Μανδραπήλιας ἐβάπτισε τὸν υἱὸν τοῦ κ. Θεοδώρου Κατσουλάκου και ὡνόμασεν αὐτὸν Σταύρον, ἡ κ. Μ. Ἀποστολάκου τὴν κόρην τοῦ κ. Ξρ. Ἀρνιώτη και ἔδωσε τὸ ὄνομα Σταυρούλα, δ. κ. Δ. Καλλιάνης τὸν υἱὸν τοῦ κ. Π. Ανδρέακου και ἔδωσε τὸ ὄνομα Ναπολέων, δ. κ. Γ. Γιαλελῆς τὴν κόρην τοῦ κ. Σ. Σαραντάκου και ἔδωσε τὸ ὄνομα Γεωργία, και δ. κ. Κλ. Κοκκορόδης τὴν υἱὸν τοῦ κ. Ν. Ανδρέακου και ἔδωσε τὸ ὄνομα Εὐάγγελος, δ. κ. Νίκος Πάππας τὸν υἱὸν τοῦ κ. Δ. Κουμουστιώτη και ὡνόμασεν αὐτὸν Νικόλαον.

Θάνατοι: 'Απεβίωσαν: δ. Γ. Κ. Καρκαπάσης ἐτῶν 78, δ. Ν. Βαρούνης ἐτῶν 82, δ. Κ. Πουλάκος ἐτῶν 53 ἀπὸ τὴν Μούσχα, δ. Γ. Λαμπρινός ἐτῶν 86, δ. Γ. Στ. Λαδαρῆς ἐτῶν 80 και δ. Παύλος Πήλιας ἐτῶν 88.

Παναγιώτα Γ. Σολωμοῦ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

"ΤΟ ΕΗΡΟΚΑΜΠΙ"

Ἐδίδεται ἀπό τὴν Ἐπιτροπήν
Κοινοτικῆς Ἀναπτύξεως
Ἐηροκαμπίου Λακωνίας
Τπεύθυνος διὰ τὴν ἐπιλογὴν
τῆς ὥλης

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΚΑΤΣΟΥΛΑΚΟΣ

Καθηγητής Φιλολογίας
(Ξηροκάμπη Σπάρτης)

Τεχνική ἐπιμέλεια ἐκδόσεως
Τγεύθυνος Τυπογραφείου

ΑΝΔΡΕΑΣ ΓΟΥΝΗΣ

(Σπάρτη, Σταδίου 11)
Τιμὴ τευχούς Δρ. 2.